

# НА ЛАНИ, СТУДЕНТСЬКА МОЛОДЬ!

## ПОНЕСЕМО В СЕЛО НАШУ ПРАЦЮ, НАШЕ ДЗВІНКЕ СЛОВО АГІТАТОРА!

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

РІК ВИДАННЯ XXXII

### СПРАВА НАШОЇ ЧЕСТІ

#### ЗВЕРНЕННЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ДО ВСІХ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ

**ДРУЗИ-ТОВАРИШІ!** На полях нашої сонячної Одещини вирощено багатий урожай. Зараз на селі гаряча пора — йдуть другі жнива. Роботи багато, потрібні старанні, сильні люди, щоб допомогти трудівникам соціалістичних полів своєчасно зібрати врожай овочів, цукрового буряка, кукурудзи.

Кому ж, як не нам — молодим і сильним, по плечу ця почесна, хоч і нелегка справа. Хто ж, як не ми, студенти, можемо надати справжню, дійову допомогу колгоспам і радгоспам у збиранні вирощеного ними врожаю.

На лани, друзі! У нашого університету є славні трудові традиції, які розвиваються і міцніють з року в рік. Студентський колектив нашого орденоносного університету завжди показував приклад старанної, самовідданої праці на колгоспних і радгоспних полях.

Будемо ж вірні і ми цим славним традиціям!

Комуністична партія і Радянський уряд проявляють невпинне піклування про радянське студентство, про створення найсприятливіших умов для оволодіння молоддю вершинами знань. Багато робиться в нашій країні і для трудового виховання юнаків і дівчат, бо праця у нас — це справа честі і доблесті. Праця на полях і буде хорошою школою трудового виховання, дасть нам можливість ділами відповісти на піклування партії та уряду про радянську молодь.

Ось чому ми, студенти філологічного факультету, і закликаємо всіх студентів університету включитися в трудове змагання за відмінну роботу на соціалістичних полях, за дострокове виконання поставлених перед нами завдань.

Будемо працювати швидко, весело, так, щоб діло кипіло в наших сильних руках. Кожен студент, кожна група повинна показати приклад роботи, високу культуру, взяти активну участь в громадському житті. Досягти цього — справа нашої честі.

На лани, друзі! Понесемо на село нашу працю, нашу пісню, наше дзвінке слово агітатора і пропагандиста справ та ідей Комуністичної партії.

СТУДЕНТИ ФІЛОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ.

## За наукові КАДРИ

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому  
Одеського ордену Трудового Червоного Прапора  
державного університету ім. І. І. Мечникова

№ 21 (866).

8 вересня 1966 р.

Ціна 2 коп.

**Т**ИХИЙ, сонячний ранок ранньої осені, 5 вересня. В цей день біля входу до університету зібралось незвичайно багато студентів всіх факультетів. І вигляд у всіх незвичайний: більшість дівчат у брюках, в теплих кофточках, хлопці — не у франтуватих вузьких брючках, а в зручній теплій одязі. І у дівчат, і у хлопців — чомодани чи рюкзаки, чиречові мішки. Загалом, всі одягнені і зібрані по-похідному.

- Ідете?
- Ідемо!
- В який район?
- В Комінтернівський. А ви?
- В Білгород-Дністровський.

Такі вигуки перемішуються з бричанням гітари, вибухами сміху, уривчастими розпорядженнями керівників студентських груп.

Але ось під'їжджають машини, автобуси. Почалася посадка. Місця в машинах займають математики, юристи, фізики, географи...

В дорогу! Автоколонни повільно починають рухатись. Лунають пісні. А в цей час пустіє одна з платформ Одеського вокзалу. Відходить поїзд. В його вагонах — студенти-філологи.

На цілий місяць студенти університету розлучаються з містом, ідуть на поля сонячної Одещини, щоб допомогти трудівникам соціалістичних полів зібрати багатий урожай...

Щасливої дороги, веселої і дружньої роботи, друзі!

**НА ЗНІМКАХ:** від'їзд студентів університету для роботи на ланах Одещини.

### В ПАРТКОМІ ОДУ

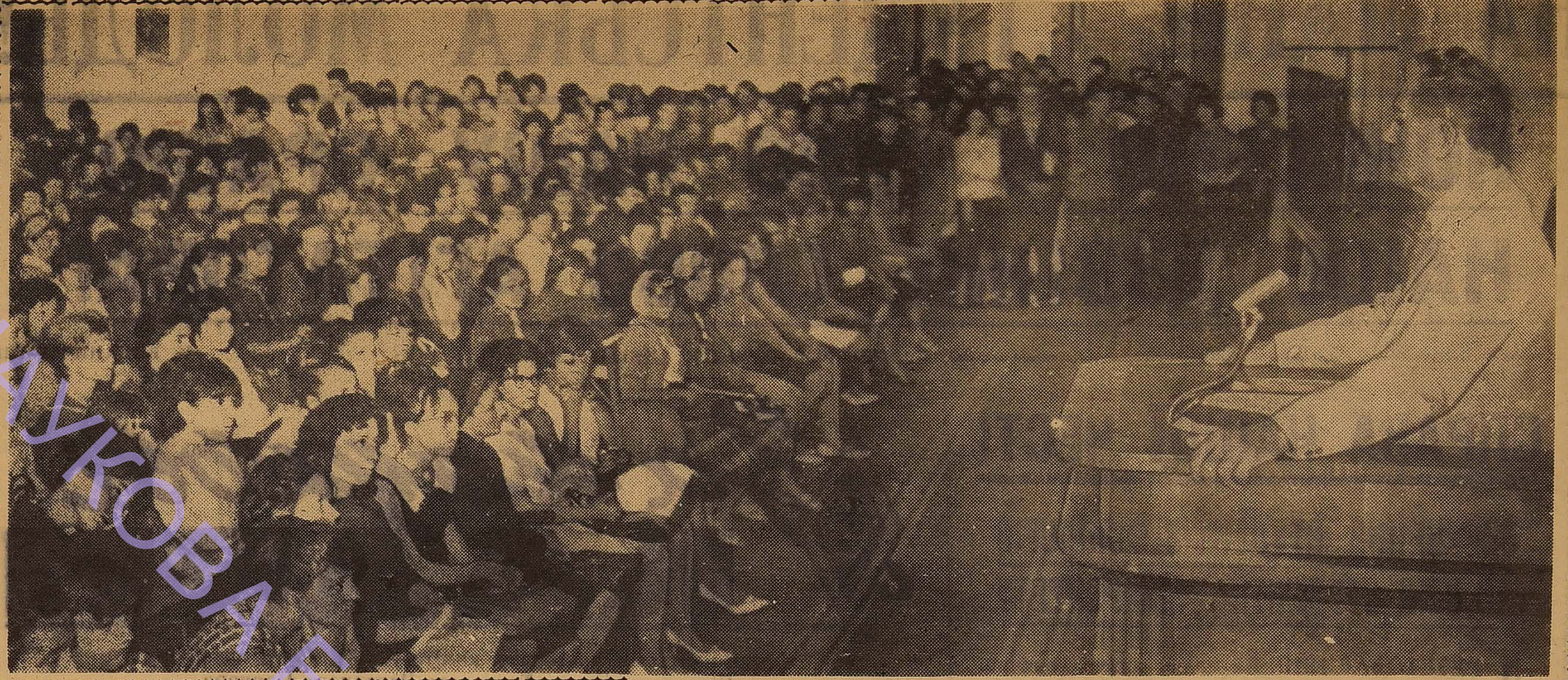
**В**ІДБУЛОСЬ перше в нинішньому учбовому році засідання парткому університету. На ньому обговорювались підсумки прийому студентів на перший курс. Обговорювались також заходи по посиленню боротьби з порушниками громадського порядку і завдання парторганізацій в цій важливій справі.

На цьому ж засіданні партком університету вирішив ряд питань, що зв'язані з виїздом студентів на село, з допомогою трудівників полів в збиранні врожаю.

Партком схвалив ініціативу студентів філологічного факультету, які в своєму Зверненні до всіх студентів університету закликали молодь старанно працювати на ланах Ізмаїльського, Комінтернівського та Білгород-Дністровського районів, активно проводити масово-політичну роботу серед населення цих районів.

Партком визнав за необхідне на сторінках газети «За наукові кадри» вести «Дошку пошани», до якої заноситимуться студенти і групи, які відзначаться під час роботи на колгоспних та радгоспних ланах.





## ЗНОВУ—СТУДЕНТИ!

**Н**ОВИЙ навчальний рік. Слухують перші в своєму житті університетські лекції першокурсники. Але справжніми студентами вони стануть після першої сесії. А поки що знайомляться, приглядаються, оцінюють... І ретельніше, ніж хто інший, конспектують.

Про що говорять ці троє, які щойно познайомилися, юнаків? Про лекцію, яку прослухали, чи, може, про вступні іспити?

Інакше зустрічаються бувалі студенти. Ось двоє намагаються втиснути в десятихвилинну перерву літні враження разом з планами на майбутнє.

...Зайняли своє місце вчорашні солдати, що були призвані з студентської лави. Струнки, впевнені, швидко знаходять один одного. Їх зв'язує незабутнє — служба. Вони були солдатами і тепер по-солдатському впевнено займають свої місця в студентському строю.

Прийшли на другі, на треті курси. Дехто ще не зняв військової форми, а вже на лекціях. І все таке нове і в той же час звичне.

— У нас демобілізованих солдат-студентів понад 20. В основному на другому курсі. Є і на третьому, — говорить заступник декана механіко-математичного факультету тов. Марченко.

Я проходжу коридором і бачу у відчинені двері аудиторії двох у військовому. Заходжу: пишуть заявки до профкому на гуртожиток. Їм допомагає юнак у цивільному.

Прошу сказати кілька слів про себе.

**Сибірцев А.:** служив у авіації. Не зразу. Спочатку навчався в школі сержантів. Потім став командиром відділення. Чи важко? Звичайно, зразу. Навчався сам, навчав інших. А ти, з ким

вступав в університет — вже на п'ятому. Після служби інакше трохи дивинся на світ, більше цінуєш студентське життя...

**Бакланов М.,** філолог, українське відділення, другий курс.

— Закінчив школу сержантів у Москві. Служив в Узбекистані. Будував ферми, житлові будинки. Кінчу університет, може, працюватиму в школі, яку збудував.

**Пригара М.,** механіко-математичний факультет, другий курс.

— Закінчив школу сержантів. Служив за кордоном. Тут загострюється почуття Батьківщини. Ступив на рідну землю в Бресті, особливо гостро відчув, що вартував...

Ще одне інтерв'ю на третьому поверсі в третьокурсника механіко-математичного факультету **Гребьонкіна В.**

— Ви ленінський стипендіат? — починаю я розмову.

— Колишній, — поправив він мене.

Дізнаюся, що служив в радіотехнічних військах.

— Чи позначилось на вашій службі дворічне перебування в університеті? Могли ви там використати набуті знання?

— Звичайно. Сучасна воєнна радіоапаратура дуже складна. Знання з вищої математики вкрай необхідні. До служби я вчився як школяр, а зараз відчуваю, треба більш самостійно добувати знання. Це почуття дала мені служба... (Дзвоник перериває розмову).

Вони прийшли дослухувати лекції, вчорашні солдати-студенти.

Друзі! Вам згодяться ваш солдатський гарт, ваша звичка бути завжди зібраними. Ми раді привітати вас у рідному університеті.

П. СТРЕЛЬЧЕНКО,

## ФРАНКІВСЬКИЙ ВЕЧІР

**Н**ЕЩОДАВНО в актовому залі філологічного факультету ОДУ відбувся літературний вечір, присвячений 110-річчю від дня народження Великого Каменяра.

Аудиторію заповнили студенти, вчителі, викладачі вищої школи. Вечір відкрив доцент М. Устенко. З змістовною доповіддю про світове значення, всебічність творчих інтересів І. Франка виступив доктор філологічних наук А. Недзвідський.

Цікавими враженнями від перебування з групою студентів на батьківщині Каменяра поділився доцент П. Маркушевський.

Про роботи І. Франка з питань літературної мови говорив доцент А. Москаленко.

Потім виступили В. Руденко, С. Савицька.

На заключення відбувся концерт.

## НА ПОРОЗІ НОВОГО ЖИТТЯ

### В АКТОВОМУ ЗАЛІ—ПЕРШОКУРСНИКИ

**Ю**НІ, усміхнені, щасливі заповнили Великий актовий зал університету 31 серпня. Вони — першокурсники. І зібралися сюди на свої перші в житті університетські збори. Студенти — своєрідний народ, в якого є свої звичаї, традиції. Однією з таких цікавих і урочистих є традиція посвятити в студенти. По-різному проходить вона в деяких країнах світу, наприклад, в Голандії «новоспечені» студенти повинні везти на собі своїх старших товаришів, у Англії у цей день щасливим... вимазують обличчя. У нас це — урочисті традиційні збори.

Зал вирує. Дві дівчини, побачивши одна одну, перегукуються:

— Людо! Вступила? Поздоровляю!

— Дякую. А ти на який?

— На хімічний. Ну, а ти, на фізфак?

— Ну, звичайно ж.

Щасливі. Ще б пак, адже їх мрія здійснилась!

Президія займає свої місця. Головуючий, секретар партійного комітету університету Л. Х. Калуст'ян надає слово ректорові університету професору О. І. Юрженкові.

— Ви вступили до університету в знаменний рік, — говорить професор Юрженко, — рік, коли відбувся XXIII з'їзд нашої Комуністичної партії. Вона піклується про нашу молодість і величезного значення надає науці. Тепер перед вами відкрито широкий шлях до її скарбниці, то ж прагніть і дерзайте!

Далі Олександр Іванович розповідає першокурсникам про історію університету, про його славне минуле, про його традиції.

— Наш університет, — про-

довжує ректор, — це чотири члени-кореспонденти Академії наук СРСР, 40 професорів і докторів наук, 200 кандидатів наук та доцентів. Це — 10 факультетів, фізичний інститут, 56 кафедр. До послуг студентів і викладачів є наукова бібліотека, яка існує вже майже 150 років, численні кабінети та лабораторії, наукові гуртки.

Наш університет нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора. Цей орден — ваш. Він незримо висить на ваших грудях. Будьте гідні його і високо тримайте честь студента Одеського орденосного університету.

— В школі вас навчали, у вузі ви будете вчитись більш самостійно. І не гаючи часу беріться за роботу, друзі! Бо систематична праця — запорука успішному навчанню. То ж ласкаво просимо до нашого університету, — закінчує свій виступ професор О. І. Юрженко.

Слово надається деканові механіко-математичного факультету професорові І. М. Гаврилову. Він вітає вступників і бажає їм успіхів в навчанні і житті.

— Математика, — говорить І. М. Гаврилов, — наука цікава і в той же час складна. І своє застосування вона знаходить в різних галузях. Ми хочемо підготувати висококваліфікованих спеціалістів з математики. Вимоги до вас будуть великі, бо ж, зрештою, вам відомо, що лише наполегливою працею ви зможете досягти успіхів у навчанні.

Слово бере декан хімічного факультету доцент О. В. Богатський. Від імені колективу хіміків він вітає першокурсників із вступом до університету і закликає їх до творчої пра-

ці в лабораторіях та аудиторіях.

— Навчання в університеті, — говорить О. В. Богатський, — не лише освіта, це — і любов до науки. Ви влилися в нашу сім'ю, то ж будьте вірні її традиціям, високо несіть честь радянського студента!

На трибуну піднімається декан філологічного факультету доцент А. А. Жаборюк. Від імені студентів-філологів він передає молодому поповненню привіт і побажання всього найкращого.

— Наш факультет, — розповідає А. А. Жаборюк, — один з найстаріших. За п'ять років навчання він дає ґрунтовну підготовку студентам в галузі літератури та мови. Студенти мають змогу вивчати і історико-мистецький курс, крім обов'язкової іноземної вчать слов'янські мови. Ми випускаємо вчителів середніх шкіл, бо ж професія вчителя одна з найпочесніших на землі. Але двері в науку перед вами завжди широко відкриті. Великих вам успіхів!

З вітальним словом виступив секретар комітету комсомолу ОДУ Кім Савицький.

Від імені студентів-першокурсників зі словом-подякою виступив студент юридичного факультету тов. Лозинський.

Задоволені зустріччю з викладачами і професорами, першими для них університетськими зборами, розходяться першокурсники, щоб наполегливим навчанням множити славу нашого червонопрапорного університету.

Т. АНАНЧЕНКО,  
С. ХАНЕВИЧ.

НА ЗНІМКУ: урочисті збори першокурсників в актовому залі. Виступає ректор ОДУ професор О. І. Юрженко.

привітно зустріли, поставилися з великою увагою, намагалися зробити все для нас якнайкраще.

Спасибі вам, товариші—господарі табору, за чудовий відпочинок.

П. РОЩАК,  
Н. ЗЛОЧЕВСЬКА.

## ПІКЛУВАННЯ І УВАГА

І ось ми в таборі. З першого ж дня перебування в ньому наш похмурий настрій розвіявся, як ранковий туман. Нас

**П**РИЗНАТИСЬ, коли нам вручали у Львові путівки до спортивно-оздоровчого табору Одеського університету, ми не дуже зраділи. Ті, хто колись побував тут, говорили:

— Моря — скільки хочете, сонця — скільки завгодно. Ну, а все ж останнє — то ваша турбота.





Під час літніх канікул наш університет відвідала чехословацька студентська делегація. НА ЗНІМКУ: гості з Чехословаччини в музеї історії ОДУ

## НОВІ ПРАЦІ З МОВОЗНАВСТВА

**Н**ОВИЙ навчальний рік. Нові турботи й шукання. Шукання нового. А нове є. Ми маємо на увазі нові праці з мовознавства. За канікулярний час їх вийшло чимало. Однак нам би хотілось звернути увагу студентів-філологів тільки на деякі з них.

Як відомо, лексика слов'янських мов досі вивчена порівняно слабо. Тільки останнім часом лексикологи-слависти почали глибше й всебічніше досліджувати лексику слов'янських мов в історичному аспекті. Уже опубліковано декілька праць, але серед них, на нашу думку, найбільшої уваги варта праця О. М. Трубочова «Ремесленна термінологія в слов'янських мовах». У цій праці її автор коментує багато термінів ткацького, деревообробного, гончарного й ковальського ремесла, розповідає їх історію в різних слов'янських мовах.

Радянські лексикологи в наші дні цікавляться лексичним фондом, який успадкувала кожна сучасна слов'янська мова з праслов'янської. На думку автора рецензованої праці, українська мова успадкувала з праслов'янської такі, наприклад, слова: прядиво, пасмо, повіско, починак, терниця; сокира, обух, рубати, довбати, ночви; горнець, макітра, глек, поставець, цеберка; кузня, коваль, молот, ковадло, щипці, ножиці тощо.

Етимологія багатьох термінів ремісничої лексики в праці О. М. Трубочова коментується докладно, аргументовано й цікаво.

Та сучасні лексикологи цікавляться не тільки змінами, що сталися в лексичній системі тієї чи іншої мови в далекому минулому. Радянські лексикологи багато уваги приділяють вивченню тих змін, що сталися в лексичних системах мов соціалістичних націй і народностей після Жовтня. Так, у цьому році вийшло з друку два збірники — «Современная русская лексикология» (АН ССРСР) і «Лексикология та лексикографія» (АН УРСР). У статтях цих збірників

розповідається історія багатьох нових слів, характеризуються закономірності словотвору неологізмів радянської епохи в російській і українській мовах.

Змінами в мовах соціалістичних народностей і націй цікавляться не тільки вчені, учителі-мовники, студенти-філологи, а й учні середніх шкіл. На задоволення мовознавчих інтересів учнів середньої школи видавництво «Просвещение» почало видавати великим тиражем спеціальну серію популярних брошур. У цій серії декілька брошур буде присвячено й питанням лексикології. Перша брошура з цієї серії «Новые слова» Т. Д. Якубович уже вийшла з друку. Її читач дізнається про значення й історію багатьох нових слів.

Справді, мало хто знає такі нові слова, як біогеноценологія, енвіроніка, стробоскоп, органола, примарситис тощо. А між тим, це такі слова, які в недалекому майбутньому можуть стати загальновідомими й загальноживаними. Студенти-філологи, майбутні вчителі, мусять пильно стежити за цією серією популярних брошур з мовознавства для учнів середньої школи. На практичній роботі серія цих брошур стане у великій пригоді молодому вчителю.

І нарешті, до 50-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції вийде в 5-ти томах колективна праця «Языки народов СССР». Всього в п'яти томах за єдиним планом буде описано 127 мов соціалістичних народностей і націй СРСР. Перший том цієї колективної праці «Языки народов СССР» уже вийшов з друку. У цьому томі подана характеристика 22 національних мов, у тому числі російської, української та білоруської.

Для студентів-філологів п'яти-томник «Языки народов СССР» стане важливим джерелом і довідником про мови соціалістичних народностей і націй нашої країни.

А. МОСКАЛЕНКО.

## ПІСЛЯ КАНІКУЛ

**П**РИЙШОВ після канікул на факультет. Новий навчальний рік. І приміщення теж як нове.

Прийшов. Не впізнав навіть... Новий паркет. По ньому будуть ходити сотні студентів. Нові люстри — вечорами м'яким світлом заллють вони аудиторії. Нові кабінети. Нові... Нові...

І хочеться від усього серця по-

дякувати комендантові факультету Марії Степанівні Кнічевській, студентам Войченко, Церковному, технічному персоналові факультету М. І. Згур'євій, В. М. Кудінової, О. Г. Шелох. Це вони багато зробили для того, щоб відремонтувати, підготувати приміщення до нового навчального року.

В. ФІЛАТОВ,

## ТЕМА НАШОГО КОНКУРСУ:

**Г**АЗЕТА «За наукові кадри» оголошує конкурс на кращий твір — оповідання, поему, вірш, нарис, малюнок, фотографію.

Наш конкурс присвячується 50-річчю Радянської влади і проходить під загальним тематичним заголовком «МОЯ РЕВОЛЮЦІЯ».

Ми хочемо, щоб у ваших творах відбивався великий і складний шлях, який пройшла вся наша країна за півстоліття революції; щоб в них відбилась героїчна історія боротьби і праці радянської молоді.

Ми чекаємо від вас творів, які б показували, як ідеї Великої пролетарської революції живуть в справах і вчинках ваших однолітків та старших сучасників.

Ми хочемо, щоб у ваших віршах і оповіданнях, фотографіях, нарисах відби-

## МОЯ РЕВОЛЮЦІЯ

лись мрії, пошуки та ідеали молодого сучасника будівництва комуністичного суспільства. Нехай в них розповідається також про життя і працю людей нашого приморського міста і, звичайно ж, про студентське життя.

Наша газета систематично друкуватиме кращі твори, що надходять на конкурс. Крім того, твори переможців конкурсу будуть опубліковані в окремому спеціальному випуску, приуроченому до 50-річчя Жовтня.

Для переможців в конкурсі встановлено такі премії:

Одна перша премія розміром 30 крб.

Дві других премії — по 20 крб.

Три третіх премії — по 10 крб.

Надсилайте твори на конкурс. Конкурс триватиме до 25 жовтня 1967 року.

## ІСТОРІЯ ОДНОГО СЛОВА

**З**АГАЛЬНЕ поняття про ЛАЗЕР мають, мабуть, студенти фізико-математичного факультету. Однак і більшість з них не знають історії цього слова, його походження. Про багатьох студентів інших факультетів і говорити нема чого.

Якщо, припустім, студент-філолог, зацікавившись цим словом, загляне в найновіші й найповніші академічні словники російської чи української мови, він слова лазер не знайде

в них. А між тим на сторінках нашої преси слово лазер і похідні від нього ЛАЗЕРНИЙ, -А, -Е все частіше й частіше зустрічаються. Так, на сторінках «Комсомольської правди» за 3 вересня 1966 р. можна прочитати: «парад советских лазеров», «медицинский лазер», «лазерный луч», «лазерная сварочная установка» тощо.

Слово лазер з'явилося у нашій мові років п'ять тому.

Спочатку воно було відоме тільки невеличкому колу фізиків. Тепер же слово лазер починає виходити за межі професійної лексики.

Слово лазер запозичене з англійської мови. За своєю структурою воно є абrevіатурою, скороченим словом і утворене із перших звуків таких англійських слів: Light Amplification Stimulated Emission of Radiation.

## ТАЛАНОВИТИЙ ПЕДАГОГ

### ПАМ'ЯТІ ДОЦЕНТА Г. С. ТОМАШПОЛЬСЬКОГО

**П**ІСЛЯ важкої і довготривалої хвороби помер Григорій Семенович Томашпольський — один з найстаріших співробітників і організаторів Одеського державного університету.

Григорій Семенович народився в сім'ї службовця. Він закінчив екстерном гімназію і в 1909 році вступив на фізико-математичний факультет Новоросійського університету. Потім працював у місті Миколаєві спочатку в гімназії і в Миколаївському комерційному училищі, а потім викладав вищу математику у Миколаївському інституті народної освіти (1920—1922 рр.). Одночасно Григорій Семенович проводив велику методичну роботу серед вчителів, працюючи у відділі шкіл Губнар освіти.

З 1922 року Г. С. Томашпольський працював завідувачим педагогічною частиною 1-го дитячого містечка ім. Комінтерна в м. Одесі. Узагальнюючи досвід цієї величезної дитячої установи, Г. С. Томашпольський видає ряд статей в центральних журналах України («Шлях освіти», «Радянська освіта» та ін.). В 1929 р. Г. С. Томашпольський перейшов на роботу в інститут Соцвиха, а

далі в 1931 р. — у Фізхимінститут, де завідував учбовою частиною і читав лекції з математики.



В 1933 р. Григорій Семенович брав активну участь в реорганізації цього інституту в Одеський державний університет і був першим завідувачим учбовою і науковою частинами.

В 1941 році Г. С. Томашпольський захистив дисертацію на ступінь кандидата педагогічних наук і був затверджений в званні доцента кафедри математичного аналізу.

В роки евакуації університету (1942—44 рр.) Г. С. Томашпольський був деканом фізико-хімічного факультету, і з 1944

року — завідував кафедрою загальної математики.

Григорій Семенович був талановитим педагогом. Його лекції відзначались глибиною і блискучою методикою викладання. Для студентів хімічного факультету Г. С. Томашпольський написав підручник з математичного аналізу. Він опублікував до 20 наукових робіт з вищої математики і методики викладання математики.

Г. С. Томашпольський проводив велику громадську роботу, неодноразово обирався головою місцевого комітету Одеського державного університету, систематично читав лекції і доповіді для вчителів середніх шкіл Одеси і Одеської області.

За самовіддану працю в період Великої Вітчизняної війни по підготовці наукових кадрів Г. С. Томашпольський був нагороджений медаллю «За доблесний труд у Великій Вітчизняній війні».

Світла пам'ять про Григорія Семеновича Томашпольського — невтомного трудівника, талановитого педагога, громадського діяча, великого друга студентів назавжди збережеться в серцях його учнів і товаришів.